

Parlem dels Verds del Sud d'Europa?

Ernest Urtasun i Laia Ortiz

A Catalunya i a Espanya, el context polític de les darreres eleccions europees va ser completament diferent del de 2004 i 2009. Els efectes de les crisis econòmica i política, i la seva gestió catastròfica per part de les elits europees, han fet canviar radicalment la percepció d'Europa de la majoria dels votants. El suport massiu i entusiasta a la integració europea des de l'ingrés a la UE al 1986 s'ha evaporat.

Sovint, s'argumenta que la causa principal d'aquest succés ha estat el recurs constant a "Europa" com a causant de les polítiques dutes a terme per als diferents governs centrals. Això, és cert, en part, ja que els respectius governs d'Espanya, Portugal i Grècia són tan responsables del que ha passat com les institucions europees. No obstant, és important senyalar que les decisions que s'han pres a la UE (tant per part del Consell com de la Comissió) també han influït en aquesta percepció. L'anomenada Troika i les decisions imposades al Sud d'Europa (a Espanya a través del memoràndum firmat amb el MEDE per solucionar la situació bancària) són ben conegudes i van ser aspectes importants en la campanya electoral.

Els euro-insubordinats : un discurs crític però pro-europeu

Hem de ser conscients de l'impacte que tenen les decisions europees en els ciutadans d'un cert nombre de països: retallades salarials, profundes reformes laborals, retallades en salut i en les pensions, etc. Les polítiques de "devaluació interna" són elements claus per entendre el context polític de les darreres eleccions europees.

Tenint en compte tot l'anterior, hauria estat suïcida per partits com ICV (Iniciativa per Catalunya Verds, el partit verd català) aparèixer com a defensors d'Europa sense valorar el que passés a Brussel·les. I hauria estat suïcida per dos motius: en primer lloc, perquè la majoria dels votants progressistes haurien rebutjat un plantejament d'aquest tipus i, en segon lloc, perquè haver defensat "Brussel·les" a peu i a cavall hauria significat crear l'espai per a l'aparició de partits anti-Europa. Per aquests motius, ICV va plantejar una campanya en la que es definia com "Euro-crítica" o "Euro-insubordinada", posicionant-se com una força pro-europea però que rebutja la situació actual i les polítiques de les institucions europees. És important entendre la decisió estratègica. Si volem construir el futur d'Europa, no podem deixar en mans de les forces anti-europees el monopoli de la crítica de la situació actual. Europa necessita una veu que cregui en la integració europea però que rebutgi la situació present.

Aquest és el motiu pel qual estem preocupats per la dinàmica del Parlament Europeu. Hauria estat una catàstrofe permetre a l'extrema dreta i als euroescèptics de ser els únics oposants a la situació actual. Si hagués passat això, hauríem posat les bases per al seu creixement en els propers anys. Si hi ha un rol específic pels verds, aquest rol se situa entre els euroescèptics i la gran coalició establerta per la centre-dreta, la socialdemocràcia i els liberals.

Desafortunadament, he estat l'únic verd del Sud escollit (juntament amb Florent Marcellesi de Equo, que s'incorporarà a la meitat del mandat). És important analitzar amb més profunditat el que ha passat, però una de les preguntes es pot contestar ara mateix: són vistos el Verds com una força de canvi en el Sud d'Europa? O són vistos com un partit que pren (que agafa) massa compromisos?

Sovint, en les reunions del Partit Verd Europeu, diem que els verds som a nivell europeu una força pan-europea. Dissortadament, avui no ho som. Hi ha massa països on actualment els verds no existeixen i hem d'admetre que la majoria d'aquests països són els que estan patint en major grau la crisi econòmica.

Verds del Nord, verds del Sud

Hem d'afrontar que la distància creixent entre els contextos polítics del Sud i del Nord signifiquen un desafiament seriós per als verds. A la majoria dels països del centre, oest i nord d'Europa (França s'ha d'analitzar, en la meua opinió, de forma separada), la crisi econòmica no ha comportat una crisi constitucional. El sistema establert de partits polítics es manté més o menys estable, els indicadors socials han empitjorat però no en els nivells del Sud i, finalment, els governs són estables.

Aquesta situació no és la d'Espanya, Itàlia o Grècia. L'entramat polític està en crisi i el sistema de partits polítics s'està transformant. Els socialdemòcrates ja no existeixen a Grècia, el Moviment 5 estrelles, és el partit majoritari de l'oposició ho serà Podemos, després de les properes eleccions a Espanya. El sistema rotatori entre el centre-esquerra i el centre-dreta s'està acostant al seu final. Estem entrant, políticament parlant, en una zona desconeguda. En un espai de deu anys, el sistema de partits d'aquests països no tindrà res a veure amb el que coneixem avui dia.

Per nosaltres, el més rellevant és que per a les forces progressistes s'està acabant la política de consensos i acords. Aquesta és la situació dels partits com ICV, i nosaltres ens hi estem adaptant.

Històricament, ICV ha jugat un paper molt concret dins la política catalana: incloure

els elements més radicals de la societat catalana en acords i compromisos per crear majories de centreesquerra. Aquesta és la raó i la forma per la qual hem estat durant 23 anys al govern de la ciutat de Barcelona.

Aquesta cultura política ens va portar a participar en el govern de Catalunya des del 2003 al 2010, assumint responsabilitats importants i complicades com la Conselleria d'Interior (el primer partit verd que va assumir aquesta cartera). Aquesta cultura era, a més a més, un factor de convergència amb altres partits verds. La voluntat política de materialitzar el canvi, de ser útils als ciutadans, d'arribar a compromisos amb altres partits per tenir influència en polítiques que influeixen en la vida diària de la gent. Compartíem aquesta visió amb altres partits verds. ICV, com molts d'altres partits verds, era un partit de govern.

S'ha acabat el joc: les polítiques de compromisos i coalicions en el Sud

El que és important per als verds del centre i el nord d'Europa, és entendre que aquests temps al Sud s'han acabat. En el context polític actual no hi ha espai (encara que el temps ens ho dirà) per acords ni compromisos. El context polític i el sentiment general de la nostra base electoral està buscant propostes d'un canvi radical. Si no ens adaptem a aquesta situació, n'hi hauran d'altres que ocuparan el nostre espai. Els verds necessiten ser part del nou paisatge de forces emergents al Sud amb Syriza, el Moviment 5 estrelles, Podemos i d'altres. El nostre futur gira al voltant d'aquest tipus de partits.

El nou context polític a Espanya i altres països crearà diferències importants entre els verds. Aquesta és la clau per entendre les diferents posicions en el grup parlamentari verd europeu en la votació de Jean-Claude

Juncker com a President de la Comissió. Els partits verds del centre i el nord es troben en una posició en la qual poden arribar a compromisos. Nosaltres, ja no.

Com encarar aquesta qüestió fonamental serà un dels elements clau dels verds europeus en el futur. Concretant, la qüestió és si continuem amb les polítiques de compromisos i acords a nivell europeu –dificultant el creixement dels verds al Sud i obligant a partits com ICV a marcar diferències– o bé moderem aquest impuls tradicional dels verds per poder tenir oportunitats de creixement en els països amb presència verda molt dèbil. Per posar-ho més clar, hi ha dues opcions: votar per Juncker com a President i oblidar-se dels verds que queden al Sud, o bé intentar fer alguna cosa diferent.

És un dilema essencial, y no és fàcil de resoldre per a ningú. Necessitarem molt diàleg i confiança mútua entre els membres Partit Verd Europeu. ICV està preparada per involucrar-se en aquest exercici i pensem que podem afrontar-lo satisfactòriament com vàrem saber gestionar el repte del manifest comú per les eleccions al parlament europeu treballant conjuntament.

Tradicionalment, els verds hem estat vistos com a defensors de canvis radicals en algunes matèries, com per exemple en democràcia i transparència. Com ser capaços de crear una nova veu per un canvi radical en el procés d'integració europea serà el nostre proper desafiament.

L'ecologia és fora de l'agenda al Sud d'Europa?

Sí, hi és. O com a mínim no és a l'agenda que ha estat en els darrers anys. Això no implica, per suposat, que els verds haguem d'abandonar el nostre perfil definitori per excel·lència, sinó que l'hem d'adaptar. Lluites purament ecològiques

com l'anti-nuclear, o la del canvi climàtic no són al centre del debat públic. De totes maneres, hi ha hagut nous moviments ecològics emergents al Sud lligats a les conseqüències de la devaluació interna.

Les polítiques de devaluació interna han creat noves preocupacions ecològiques: polítiques energètiques en relació a la pobresa, la privatització del cicle de l'aigua, prospeccions petrolíferes, etc. El Sud està contemplant una nova onada de moviments socials sorgits de les conseqüències de les respostes economicistes a la crisi que representen una oportunitat per a les forces de l'ecologia política.

També hi ha noves formes d'agressió al territori directament connectades amb l'intent de maximitzar l'ús d'energies fòssils a qualsevol preu com és el cas del fracking. Aquesta nova realitat també necessita una resposta política potent, i els verds estem en una bona posició per desenvolupar-la.

L'economia és important

Una de les prioritats dels verds pels propers anys, que ja va ser extremadament important en la campanya de les passades eleccions al parlament europeu, serà que ens prenguin seriosament en matèria econòmica. Fins el 2007 ningú es preocupava dels temes econòmics en el si del nostre partit. Estem molt satisfets de què els verds hagin començat a prendre's aquestes matèries de forma seriosa i, per això, està augmentant la nostra credibilitat. El treball de Reinhard Bütikofer en polítiques industrials, o el "prestigi" que han aconseguit Sven Giegold i Philippe Lamberts al Comitè d'Afers Econòmics i Financers (ECON) del parlament europeu, són passos importants per desenvolupar un posicionament verd en qüestions econòmiques a nivell europeu.

També en aquest camp els verds tenim diferències importants sobre aspectes clau. En qualsevol cas, hem progressat. Del vot favorable dels verds alemanys al Paquet Fiscal en el Bundestag (que va posar als verds del Sud en problemes seriosos) fins l'acord sobre el manifest comú durant les passades eleccions, hem progressat molt. Des de la meua futura participació en el Comitè ECON, treballaré dins l'equip per assolir una posició conjunta i única dels verds en matèria econòmica.

Conclusió

Hem acordat un objectiu comú pel 2019. Volem ser la tercera força política a nivell europeu. Per aconseguir-ho, els verds necessitem ser presents en àrees on no existim. El Sud és una prioritat, ho sabem tots. Els verds catalans estem disposats a embarcar-nos en una estratègia a mig i llarg termini per tal de fer-ho possible.

Ernest Urtasun és membre del parlament europeu per Iniciativa per Catalunya Verds (ICV), el partit verd català. Anteriorment va ser portaveu de la Federació dels Joves Verds Europeus i ha estat responsable de relacions internacionals d'ICV. L'Ernest és economista i també ha servit en el cos diplomàtic espanyol.

Laia Ortiz es la portaveu d'ICV i diputada al Congreso de España des de 2012. La Laia va estudiar ciències polítiques i va ser coordinadora dels Joves amb Iniciativa i de Dones amb Iniciativa.